

<https://dyrenesrett.com/>

DYRENES RETT - Org.nr. 919952776 - Tlf. 938 851 82 - Brufjordveien 614, 6942 Svortevik - dyrenes.rost@gmail.com

Kommuner og statsforvaltere

12.06.2026

Dødelig forvaltning: Hvorfor skytes grågås i stedet for å tenke nytt?

Dagens forvaltning er preget av en lettvintholdning til å ta liv i yngletiden. Særlig er grågås utsatt for skadefelling i et omfang som har preg av bestandsregulerende tiltak. Vi oppfordrer forvaltningen til å gå bort fra en lite hensiktsmessig skadefelling og over til en mer helhetlig forvaltning som ivaretar hensynet til både dyrene og landbruket.

Gjennom hele hekkeperioden blir grågåsa utsatt for en nådeløs skadefelling. Det starter ofte så snart flokkene ankommer hekkeplassene om våren. Da begynner søknadene å komme til landets kommuner, ofte bare et par linjer på e-post med opplysning om at grågåsa har kommet og med spørsmål om å få skyte.

Det spiller liten rolle om søker oppgir at det er 15 eller 50 grågås på innmarka, eller ikke oppgir noe antall, og skadenivået har ofte liten betydning – de fleste som søker får innvilget søknaden raskt. Svaret fra kommunene kommer ofte på «ilpost» neste dag, standardiserte svar med generøse tillatelser, i noen tilfeller på 20-30 gjess per søker. Ofte gis tillatelsene over flere måneder eller frem til tidlig jaktstart eller ordinær jakttid.

Skadefelling av gås har gradvis endret seg fra å være et strengt regulert skadeforebyggende tiltak til å bli et bestandsregulerende tiltak. Det har gått fra å være et unntak fra viltlovens ynglefredningsprinsipp til å fungere som uoffisiell jakt i hekketiden, der lokale jegerorganisasjoner ofte samarbeider med bønder om å få tilgang til jaktområder i fuglenes fredningstid. I tillegg er gjess mange steder utsatt for omfattende eggpunktering, en aktivitet som også forstyrrer andre fuglearter i en sårbar periode.

Mange kommuner har utvidet jakttid på grågås, med jaktstart 21. juli. En forutsetning for å forskriftsfeste utvidet jakttid er at det ikke drives utstrakt skadefelling av grågås. [Grågås – Jakttider - miljodirektoratet.no](https://miljodirektoratet.no) Likevel har mange kommuner begge deler. I noen kommuner skytes flere hundre fugler gjennom hekketiden og frem mot tidlig jaktstart. Da har grågåsa i realiteten mistet yngletidsfredningen.

Tidlig jaktstart kan drive grågåsa på et for tidlig trekk, før fuglene er i kondisjon etter fjærfelling og ungene er gamle nok til å klare trekket. Tidlig trekk kan føre til at grågåsa kommer tidligere tilbake om våren, som kan føre til økt skadepotensial og økte konflikter, og dermed mer skadefelling.

Avliving skal være siste utvei

Lovverket setter klare vilkår for skadefelling, som skal være siste utvei. For å få en slik tillatelse må det dokumenteres at andre tiltak har vært forsøkt og at skaden er eller kan bli av vesentlig økonomisk betydning.

Naturmangfoldloven slår fast at unødig skade på viltlevende dyr og deres reir, bo eller hi skal unngås. Dyrevelferdsloven krever at dyr skal beskyttes mot fare for unødige lidelser, og det er forbudt å hensette dyr i hjelpeløs tilstand.

I Miljødirektoratets veileder til viltforskriften kommer det frem at søkeren må dokumentere at det har vært forsøkt andre tiltak for å finne en annen løsning, og at avliving skal være siste utvei. Søker må også dokumentere at skaden er eller kan bli av vesentlig økonomisk betydning.

[Veileder: Når dyr gjør skade - miljodirektoratet.no](#)

Sivilombudet behandlet i 2025 en klagesak fra NOAH etter at en kommune hadde gitt 7 skadefellingstillatelser på til sammen 79 grågås. Sivilombudet konkluderte med at tre av søknadene skulle vært avslått, og for de øvrige søknadene var vedtaket mangelfullt utredet og ubegrunnet.

Utdrag fra Sivilombudets uttalelse: «For å kunne vurdere om vilkårene er oppfylt eller ikke, må forvaltningsorganet sørge for å ha et tilstrekkelig opplyst beslutningsgrunnlag, jf. forvaltningsloven § 17 første ledd om forvaltningens utredningsplikt.»

[sivilombudets_vurdering_av.pdf](#)

I mange tilfeller er beslutningsgrunnlaget for dårlig på grunn av mangelfulle søknader som ikke inneholder opplysninger om skadeomfang, skadeforebyggende tiltak og lokal gåsebestand. Kommunene svarer ofte med standardiserte, likelydende vedtak som tyder på at det ikke er gjort en konkret og individuell vurdering av den enkelte saken, og at det dermed ikke er tilstrekkelig opplyst beslutningsgrunnlag. Fellingstillatelser gis ofte uten at alle vilkårene i viltforskriften § 3-3 er oppfylt.

Uten hensyn til lovverket har mange kommuner gjort grågåsa nærmest fredløs i hekketiden, med begrunnelse i at bestanden er økende, som om det forventes at alle arter skal være i tilbakegang. Det tas ikke hensyn til hekketid og risiko for at foreldrefugler skytes fra egg eller unger. Grågåsa er monogam, og paret samarbeider om å fostre opp ungene. Dersom den ene eller begge foreldrefuglene skytes, vil det ofte bety tragedie for ungene. Jakt/skadefelling gir alltid risiko for skadeskyting og store lidelser.

Friområder fungerer best

Forskning og erfaring viser at skadefelling ofte gir kortvarig effekt. Slike tiltak løser ikke konflikten, men kan føre til en vedvarende syklus av dreping. En studie viser at felling og jaging har omtrent tilsvarende effekt, men at effekten i begge tilfeller er kortvarig:

https://brage.inn.no/inn-xmlui/handle/11250/2445536?fbclid=IwAR2Gr1UXRyLyyATwN5va2a9LWOiS7ljdcRbfsstlBUG_JH3nvs_iYFUdnqs

Friområder har vist seg å være det som fungerer best for å styre gåsas beiteatferd og redusere konflikter med landbruket. Ved å tilby attraktive, uforstyrrede arealer der gjessene forstår at de får

være i fred, kan de trekkes bort fra sårbare jordbruksområder. Da kan visuelle og auditive skremmetiltak ha effekt, i stedet for at fuglene jages fra sted til sted og risikerer å bli påskutt overalt der de prøver å livnære seg.

Miljødirektoratets anbefaling i veileder til viltforskriften: «Det mest effektive tiltaket for å forhindre skader fra gås, er å etablere et eget område hvor de kan oppholde seg fritt, uten å bli jaktet på eller skremt på andre måter. Dette opprettes enten i samarbeid med flere grunneiere eller på din egen eiendom, slik at du får begrenset skadene til ett område.»

Gjerder mot sjøen for å hindre familiegrupper av gjess i å komme inn på dyrka mark i myteperioden, har vist seg å ha god effekt. Dette bør være det foreslåtte tiltaket i den perioden gjessene ikke kan fly, når skadefellingstillatelser aldri bør gis.

<https://www.nina.no/Aktuelt/Nyhetsartikkel/ArticleId/4628/Gjerder-stopper-beitende-gjess>

Fra konflikter til løsninger og sameksistens

Det handler mest om vilje til å finne løsninger som ikke innebærer å drepe dyr.

Når det går mot ferietid og badesesong, må det minnes om at smittefare ikke er en begrunnelse for å drive skadefelling av gjess på strender og i friluftsområder. Fagmiljøer i inn- og utland kan ikke vise til dokumenterte tilfeller av infeksjoner hos mennesker som skyldes gåseavføring.

Tom Baptist, biolog og administrerende direktør i National Audubon Society sier: "Goose droppings actually pose no risk of infection. No scientific study has ever linked goose droppings with infection in human beings." [Geese fears labeled off base - Greenwich Newspaper Index - Greenwich Library Digital Collections](#)

Konfliktene skyldes ikke for mange dyr. Europa har mistet 560 millioner fugler. I Norge er 40 prosent av fugleartene og 38 prosent av pattedyrartene rødlistet. På IUCNs globale rødliste er over 47000 arter oppført som truet. Problemet er menneskelig aktivitet og arealbruk. Natur og strandsoner bygges ned, forurensing og overfiske gir mindre naturlig føde for vannfugler og sjøfugler, og konflikter oppstår når dyrene presses nærmere mennesker.

Vi kan ikke fortsette å fortrenge og skyte vekk dyrelivet. Våren og sommeren kan ikke være en tid der dyr drepes for sin naturlige atferd og fordi de trenger mat. Dette rammer ikke bare dyrene, men også alle som bryr seg om dem.

Det trengs en ny kurs, der forvaltningen beveger seg bort fra oppfatningen om at ville dyr er i veien når de er i sitt eget levemiljø og at det er en «menneskerett» å få drepe dem når konflikter oppstår - til å gi plass til dyrene, sette av nødvendige friområder, vise toleranse og ta hensyn til dem i en sårbar periode.

Vennlig hilsen
Dyrenes Rett
v/Jenny Rolness